

Nr 42.

Av herr **Olsson** i Ramsta m. fl., *angående vissa åtgärder till främjande av ökad sparsamhet bland vårt folk.*

Frågan om vad som från statens sida kan åtgöras för att befrämja sparsamheten bland vårt folk har ofta varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Sålunda framhöll riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 maj 1910 betydelsen av sparsamhetens inplantande hos det uppväxande släktet, varvid "vid sidan av den teoretiska sparsamhetsundervisningen också all uppmärksamhet bör ägnas åt den praktiska verksamheten, som redan bedrivs på flera håll, nämligen skolsparkasseverksamheten."

Svenska sparbanksföreningens styrelse har helt nyligen ingått till Kungl. Maj:t med en underdånig skrivelse angående införande av obligatorisk sparsamhetsundervisning i skolorna.

Att det uppväxande släktet undervisas om sparsamhetens stora betydelse för den enskilde och för samhället, är både nyttigt och nödvändigt, men endast härvid får det ej stanna. Trots sparbankernas och postsparbankens redovisade insatta kapital, är behovet av kraftiga åtgärder för att stimulera svenska folket till sparsamhet påtagligt och liggande i öppen dag.

När den unge jordbruksarbetaren gifter sig och sätter bo, finnes i de flesta fall ej mera sparad än till förlovnings- och vigselring och ekipering, möblemanget och bohaget tages i någon affär på avbetalning. I städerna torde förhållandet vara enahanda. Vid skapandet av det egna hemmet och starten som egen jordbrukare söker staten att räcka en hjälpande hand i form av tillhandahållandet av billiga lån. Staten fordrar dock med rätta, att den lånesökande skall hava ådagalagt och presterat en egen ansträngning för att skaffa sig en liten grundplåt. Staten tillhandahåller $\frac{5}{6}$ -delar av köpesumman och fordrar, att den lånesökande själv skall ha förvärvat sig $\frac{1}{6}$ -del.

Mången jordbruksarbetare, som ingenting högre önskade än att kunna bli egen jordbrukare med hjälp av statens jordbrukslån, ser utsikterna därtill stängda, emedan eget sparkapital saknas. Förhållandet är enahanda med de större samhällenas och städernas unga arbetare, som gärna skulle vilja förvärva sig egen bostad, ett eget hem med statens bistånd. Det gäller härvidlag att börja spara i ungdomen, ja, i barnåren.

Krigsårens rikliga penningeflöde verkade förlamande på de breda folklagrens sparsamhetstendenser. Utvecklingen i övrigt med de lätta kommunikationerna och städernas mångahanda nöjeslokaler verkar också förlamande på sparsam-

heten hos de unga. Arbete och sparsamhet äro dock och förbliva såväl den enskildes som familjens och samhällets grund för lycka och välstånd.

Vad som från statens sida kan göras för att stimulera det svenska folket till sparsamhet bör därför icke underlåtas.

Sparbankerna och postsparbanken äro här i landet de egentliga upphämtarna av de mindre sparkapitalen. I betraktande av de rätt så stora belopp, som dessa redovisa, kunde man frestas antaga, att sparsamheten bland det svenska folket vore rätt så god och att ingenting behöfde åtgöras för att höja sparsamhetslusten. Erfarenheten, som här förut påvisats, säger, att det fattas ännu mycket, innan man nått det eftersträfvade målet, att varje ung man och kvinna, som gifta sig och sätta bo, äga ett litet sparkapital.

Postsparbankens ränta ligger så lågt, att denna i och för sig knappast kan sägas stimulera till sparsamhet. Så är det ett fel med dessa sparkasseräkningar, att de innestående medlen när som helst kunna lyftas.

Vid första anmälda behov bliver vanligtvis också frestelsen att taga av sparkapitalet för stor, och större eller mindre del av sparbeloppet lyftes.

Frågan om sparsamhetens höjande har efter kriget blivit aktuell överallt. I England utsläppte staten under krigsåren sparobligationer på 16 shillings, vilka om tio år inlösas med 26 shillings. Dessa sparobligationer, som tillkommit för finansieringen av kriget, visade sig synnerligen lämpliga som insamlare av det mindre sparkapitalet. Från den 1 januari 1916, då den första sparobligationen släpptes ut, till den 31 mars 1923 ha försålts sparobligationer för 8,743.86 miljoner svenska kronor. Sparobligationerna i England visade sig vara ett så utomordentligt effektivt medel att öka sparsamheten hos stora lager av befolkningen, att desamma bibehöllos kvar efter kriget. Dessa obligationer utställas eller registreras på viss person och kunna icke överlåtas. Härigenom förhindras uppkomsten av marknad för dessa obligationer med åtföljande kursfluktuationer. Allmänheten skyddas sålunda mot alla sådana förluster, som kunna uppstå vid försäljning till underpris på grund av okunnighet, tillfälligt penningbehov o. dyl.

För försäljning av dessa sparobligationer och för bedrivande av agitation för sparsamhet har organiserats den nationella sparkommittén, bestående av omkring ett 40-tal ledamöter, sorterande direkt under finansdepartementet. Under denna sparkommitté sortera sedan kooperativa sparföreningar, vilka sätta sina medlemmar i stånd att köpa sparobligationer på avbetalning på fördelaktiga villkor.

Ett dylikt initiativ från statsmakternas sida i vårt land för åstadkommande av en mera allmän sparsamhet vore av behovet påkallat.

Ett sparinstitut i Sverige borde taga sikte på det problemet att förhjälpa blivande egnahems- och jordbrukslånesökande att samla den egna grundplåten, som erfordras för erhållande av egnahems- och jordbrukslån. Saken kunde realiserars på flera sätt. Man kan tänka sig, att postsparbanken lägger upp en särskild sparkasseräkning för ändamålet, där de insatta medlen för erhållande av högsta möjliga förräntning icke finge lyftas förr än efter viss längre tid. Men det synes, som om det i England använda sättet med sparobligationer med fördel även

kunde användas i vårt land. Vilken väg man än går, är önskligt, att räntan göres så hög som möjligt samt att sparinstitutet förbundes på ett eller annat sätt med statens egnahems- och småbrukslånerörelse.

För att räntan skulle kunna hållas rätt så hög kunde man tänka sig, att samtidigt med utsläppandet av sparobligationerna ett premieobligationslån lades upp att inlösas om fem år utan ränta men med årlig vinstutdelning av $\frac{7}{10}$ -delar av den uppsparade räntan. De $\frac{3}{10}$ -delar, som återstode av räntan på premieobligationerna, kunde överföras till sparobligationerna för höjande av deras ränta. På detta sätt skulle den för erhållande av egnahems- och småbrukslån nödvändiga sjättedelen av köpesumman med lätthet kunna anskaffas. I vårt relativt penningfattiga land, men med dess stora möjligheter att för en lång tid framåt kunna bereda landets uppväxande söner tillgång på jord och arbete, bör frågan om, på vilket sätt staten kan bidra att bland det uppväxande släktet befrämja sparsamhet, vara av synnerligt stort intresse.

En väl planlagd och organiserad föreningsrörelse, med uppgift att verka för en mera allmän sparsamhet bland vårt folk, vore endast den av sådan betydelse, att den förtjänade att organiseras och stödjas av staten.

Med stöd av det anförda tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen beslutar i skrivelse till Kungl. Maj:t begära om utredning, huruvida och på vad sätt staten ytterligare kan bidra till ökad sparsamhet bland vårt folk genom insamling och förräntning av det mindre sparkapitalet tillika med organiserandet och stödjandet av föreningsrörelse för enahanda syfte och att för riksdagen snarast möjligt framläggas det förslag, vartill utredningen ger anledning.

Stockholm den 16 januari 1925.

<i>Gustaf Olsson</i>	<i>L. Aug. Schill.</i>	<i>A. Danielsson.</i>
i Ramsta.		
<i>Eric Björnberg.</i>	<i>Emil Gustafson.</i>	<i>Oscar Carlström.</i>